

specific problem, to pick arguments for the proof of the certain position correctness and the refutation of the false assumptions and assertions; aesthetic-ethical skills, according to which the pupil sees and appreciates beauty in language phenomena, the phenomena of nature, in art, in human actions and the results of their activity, is able to assess critically the compliance of his or her own actions with the universal moral norms, to eliminate the detected nonconformity, has the ability to put herself or himself in the position of the other person.

Key words: *competence approach to training, basic (key) competences, competence, the kind of communicative competence, activity (strategic) competence, organizational and control, general-cognitive, creative, aesthetic and ethical skills, the lesson of the native language, the process of formation of activity (strategic) competence of pupils of secondary educational institutions.*

Одержано редакцією 22.04.2016
Прийнято до публікації 26.04.2016

УДК 159.98(075.8)

ЛУТ Олена Артурівна

кандидат хімічних наук, доцент кафедри хімії та наноматеріалознавства Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького
e-mail: Lutlen@ukr.net

ШАФРОСТ Юлія Анатоліївна

кандидат хімічних наук, доцент кафедри хімії та наноматеріалознавства Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького
e-mail: zdoryulia @ukr.net

ОСОБЛИВОСТІ ТА ЗНАЧЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ЯКОСТІ, СТАНДАРТИЗАЦІЇ ТА КЕРІВНИКІВ ПРОЕКТІВ І ПРОГРАМ

Анотація. *В статті розглядається і аналізується місце дисциплін психологічного циклу у підготовці фахівців кафедри "Якість, стандартизація та управління проектами"; проаналізовано можливі взаємозв'язки між змістом традиційного курсу з основ психології та обґрунтовано доцільність введення інтегрованих курсів "Основи професійної психології" та "Психологія управління" в навчальний план підготовки фахівців даної спеціальності; наведено структуру означеного курсу, запропоновано види і форми проведення контролю знань студентів.*

Ключові слова: *професійна психологія, психологія управління, фахівець, керівник, якість, стандартизація, сертифікація, управління проектами.*

Постановка проблеми. На сьогодні, навчальний процес у вищих навчальних закладах України став більш ускладненим за своїми завданнями, інтенсивнішим за його змістом. Він вимагає глибокого педагогічного переосмислення закономірностей навчально-професійної діяльності, принципів, методів навчання та виховання, формування особистості майбутнього фахівця з різних спеціальностей. Безумовно, це зумовлено значними змінами в системі вищої освіти України. Відповідно до реформування системи вищої освіти в Україні потрібно реалізовувати та впроваджувати в систему навчання психолого-педагогічний блок дисциплін, серед яких особливо важливе значення мають такі курси як "Основи професійної психології" та "Психологія управління" з різних спеціальностей, включаючи при цьому і специфічні категорії навчання.

Засвоєння дисциплін "Основи професійної психології" та "Психології управління" є ефективним для використання здобутих знань у професійній діяльності, а це, в свою чергу, значною мірою залежить від правильно поставленого навчального процесу, від того, якими методами і засобами користуються в ньому викладачі і студенти.

Професіоналізм людини в будь-якій сфері діяльності багато в чому залежить від рівня сформованості її майстерності. В педагогічній діяльності майстерність є важливим чинником

ефективності навчально-виховної роботи, передумовою "творення людини" (В.О. Сухомлинський). К.Д. Ушинський неодноразово зазначав, що діяльність людини, пов'язана з процесом виховання, є унікальним дійством, яке ні з чим іншим порівняти не можна. Зокрема, він писав: "Усяка практична діяльність, що прагне задовольнити вищі моральні і взагалі духовні потреби людини, тобто ті потреби, які належать виключно людині і становлять виключні риси її природи, – це вже мистецтво".

Результатом викладання навчальної дисципліни "Основи професійної психології" та "Психології управління" є одержання слухачами знань і вмінь, необхідних для існування та реалізації особистості. Майбутні експерти-розробники, консультанти у своїй професійній діяльності повинні володіти: умінням спілкуватися з колективом, умінням слухати, умінням розв'язувати конфлікти; самостійно знаходити й опрацьовувати інформацію, умінням самостійно приймати рішення в різних ситуаціях тощо. У зв'язку з вищенаведеним стає актуальною проблема формування змісту психолого-педагогічної підготовки як невід'ємної складової фундаментальної професійної підготовки.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Формуванню змісту професійної освіти присвячені публікації Н. Брюханової, Н. Журавської, О. Коваленко, М. Лазарева, І. Лернера, В. Ледньова, В. Манько, П. Лузана та ін. [1,2,4-10]. Особливості формування змісту психолого-педагогічної підготовки знайшли відображення у роботах В. Карандашева, Б.Бадмаєва, Т. Поясок та ін. [3,8,9]. Але проблема психолого-педагогічної підготовки майбутніх фахівців, що здобувають кваліфікацію «якість, стандартизація та сертифікація», «керівник проектів та програм» досліджена недостатньо.

Мета. Формування в майбутнього фахівця компетентності, творчості та ініціативності, самореалізації, унікальності складу розуму. При цьому необхідно сприяти вдосконаленню вмінь та навичок ефективного використання методів і засобів, розроблених в психології для забезпечення успішного розв'язання керівниками різноманітних управлінських проблем.

Виклад основного матеріалу дослідження. Люба грамотна, розвинута та обізнана людина вимагає не тільки загальних знань з тих дисциплін, які вона вивчає у виші, але й суттєвих знань в області психології, зокрема, професійної психології та психології управління. Так, вмиле спілкування, вміння грамотно та професійно вийти з конфлікту з врахуванням ситуації – все це надзвичайно потрібно майбутнім сучасним керівникам будь-якого рівня незалежно від вибору спеціальності.

Без знання головних засад курсів "Основи професійної психології" та "Психологія управління" важко говорити про успішну організацію та управління навіть найменшою фірмою, відділом чи підприємством. Вище зазначені дисципліни є науками, які не можуть самостійно існувати одна незалежно від одної.

"Основи професійної психології" є галузь психології, в якій вивчаються закономірності проявів та формування в праці різних психологічних механізмів людини. Освоєння майбутніми фахівцями знань з курсу "Основи професійної психології" і є важливою складовою частиною їхньої загальної професійної освіти, що має сприяти глибшому розумінню ними психологічних аспектів поведінки особистості та соціальних груп у трудовій діяльності.

Якщо вести мову про галузь "Психологія управління", то вона вивчає психологічні закономірності управлінської діяльності, а саме: роль людського і психологічного чинників в управлінні, розподіл професійних та соціальних ролей у групі (колективі), лідерство і керівництво, процеси згуртованості колективу, психологічні механізми прийняття управлінського рішення, соціально-психологічні якості керівника тощо.

Такі завдання обох суміжних наук якраз і підкреслює глибоку значимість викладання та засвоєння цих важливих для подальшої самореалізації людини.

Зміст освіти визначається галузевими стандартами, зокрема їх складовими – освітньо-кваліфікаційною характеристикою (ОКХ) та освітньо-професійною програмою (ОПП). ОКХ використовується при розробці та коригуванні відповідних навчальних планів і програм навчальних дисциплін, розробці засобів діагностики рівня освітньо-професійної підготовки фахівців, визначенні змісту навчання як бази для здобуття відповідних спеціальностей та

отримання кваліфікацій. ОПП відображає змістово-реалізаційні аспекти освітньо-кваліфікаційної характеристики зі спеціальності. У ній визначено нормативний зміст навчання, встановлено вимоги до змісту, обсягу та рівня освітньої і професійної підготовки фахівців відповідного освітньо-кваліфікаційного рівня певної спеціальності.

Курс "Основи професійної психології" для денної форми навчання розрахований на 56 годин і передбачає теоретичні і практичні заняття.

Аналогічним чином, курс "Психологія управління" для денної форми навчання розрахований на 90 годин (36 годин аудиторних і 54 годин – на позааудиторну самостійну роботу). Робоча програма складена таким чином, що практичних занять майже вдвічі більше (18 годин), ніж лекційних. Це й же курс, як і курс "Основи професійної психології" читаються для студентів заочної форми навчання, що знову ж підкреслює їх необхідність викладу для подальшого працевлаштування на керівних посадах.

На лекційному курсі "Психологія управління" висвітлюються теми, пов'язані з Керівництвом: влада і особистий вплив керівника; Стиль управління; Психологічні особливості прийняття управлінських рішень. Важливими для подальшої роботи в колективі є теми, що включають Психологія управління колективом; Психологія ділового спілкування; Психологія управління конфліктами.

Підготовка спеціалістів і магістрів на кафедрі здійснюється на денній і заочній формах з використанням інноваційних технологій навчання, які ґрунтуються на новітніх досягненнях вітчизняної та іноземної наукової думки відповідно до сучасних соціально-економічних умов. Це дозволяє випускникам обіймати високі посади в галузях сертифікації, навіть, займатися підприємницькою та науковою діяльністю.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Сподіваємося, що вивчення таких особливих курсів на вказаних вище специфічних спеціальностях допоможе майбутнім фахівцям (фахівець із стандартизації, сертифікації та якості; начальник відділу управління якості; начальник відділу технічного контролю; заступник директора з якості і т.д.) засвоєнню культури, самовдосконаленню своєї особистості, формуванню культури жити та взаємодіяти з іншими, а також допоможе оволодіти методологією розв'язання практичних задач та під час розв'язання проблем спілкування, при веденні переговорів і т. п. Це важливо для розвитку особистості, її самореалізації як суб'єкта життя.

Список використаної літератури

1. Журавська Н. Підготовка викладачів вищої аграрної школи: європейський стандарт вищої освіти / Н. Журавська. – Неперервна професійна освіта: теорія і практика. – 2007. – Вип. 1–2. – С.71 – 79.
2. Карандашев В. Н. Методика преподавания психологии: Учебное пособие / В. Н. Карандашев. – СПб.: Питер, 2007. – 259 с.
3. Коваленко Е. Э. Логические основы формирования учебного материала / Е. Э. Коваленко, Н.А. Брюханова. – Х.: 1998. – 73 с.
4. Лазарев М. І. Полісистемне моделювання змісту технологій навчання загально інженерних дисциплін: Монографія / М. І. Лазарев. – Х.: Вид-во НФаУ, 2003. – 356 с.
5. Лузан П. Г. Методи і форми організації навчання у вищій аграрній школі: Навч. Посіб / П. Г. Лузан. – К.: Аграрна освіта, 2003. – 229 с.
6. Пометун О. І. Компетентнісний підхід – найважливіший орієнтир розвитку сучасної освіти / О. І. Пометун. – Рідна школа. – 2005. – № 1. – С.65– 69.
7. Бушуев С. Д. Динамическое лидерство в управлении проектами: Монография / С. Д. Бушуев, В. В. Морозов. – Украинская ассоциация управления проектами. – К.: Принт, 2000. – 312 с.
8. Зинкевич-Евстигнеева Т. Технология создания команды / Т. Зинкевич-Евстигнеева, Д. Фролов, Т. Грабенко. – С.-Пб.: Речь, 2002.
9. Матвійчук О.С. Скарбничка тренера. На допомогу психологу-початківцю / О. С. Матвійчук, С. А. Саханюк. – Практична психологія та соціальна робота. – 2005. – № 9. – С. 19 – 23.
10. <http://lib.chdu.edu.ua/pdf/metodser/111/14.pdf>

References

1. Zhuravskaya N. Preparation of teachers of higher agricultural schools: the European standard of higher education / N. Zhuravskaya. – Continuing professional education: theory and practice. – 2007. – Vol. 12. – P.71 – 79.
2. Karandashev V.N. Methods of teaching psychology: Textbook / V.N. Karandashev. – St. Petersburg: Peter, 2007. – 259 p.
3. Kovalenko E.E. Logical basis for the formation of the material scientist / E.E. Kovalenko, N.A. Bryukhanova. – M., 1998. – 73 p.
4. Lazarev M.I. Polysystemic simulation training content technologies comprehensive engineering disciplines: Monograph / M.I. Lazarev. – M. Univ. Of NUPh, 2003. – 356 p.

5. Luzan P.G. Methods and forms of training organizations in the higher agricultural school: Proc. Benefit / P.G. Luzan. – M: Agricultural Education, 2003. – 229 p.
6. Pometun A.I. Competence approach - the most important landmark of modern education / A.I. Pometun. – Primary School. – 2005. – № 1. – P. 65 – 69.
7. Bushuyev S.D. Dynamic leadership in project management: Monograph / S.D. Bushuyev, V.V. Morozov. – Ukrainian Project Management Association. – M.: Print, 2000. – 312 p.
8. Zinkevich-Yevstigneyeva T. Technology of creation / T. Zinkevich-Yevstigneyeva, D. Frolov, T. Grabenko. – AS Saint-Petersburg: Rech., 2002.
9. Matviichuk O.S. Piggy coach. To help the novice psychologist / O. S. Matviichuk, S.A. Sahanyuk. – Applied Psychology and Social Work. – 2005. – № 9. – P. 19 – 23.
10. <http://lib.chdu.edu.ua/pdf/metodser/111/14.pdf>

LUT Helen Arturovna, Ph.D., assistant professor Department of Chemistry and nanomaterials of Bohdan Khmelnytsky National University at Cherkasy
e-mail: lutlen@ukr.net

SHAFOROST Yulia Anatolivna, Ph.D., assistant professor Department of Chemistry and nanomaterials of Bohdan Khmelnytsky National University at Cherkasy
e-mail: zdoryulia @ukr.net

FEATURES AND IMPORTANCE OF PSYCHOLOGICAL PREPARATION OF SPECIALISTS ON QUALITY, STANDARDIZATION AND PROJECT MANAGERS AND SOFTWARE

***Summary.** The article discusses and analyzes the place of psychological disciplines for the training cycle, buyout studying psychology courses at the Department of "Quality, standardization and project management"; It analyzed the possible relationship between the content of the basic course on the basics of psychology motivated by expediency of integrated courses "Fundamentals professionally Psychology" and "Psychology of management" in the curriculum pidgotovki specialists of this specialty; The structure of the courses, offered types, forms of monitoring students of knowledge.*

***Purpose.** Formation at the future of professional competence, creativity and initiative, self-realization, a unique mindset. It should contribute to improving the skills of effective use of the methods and tools developed in psychology to ensure successful solutions of various heads of administrative problems.*

***Results.** Control of students' knowledge is carried out in a variety of forms, which fix passed the theoretical material. First of all, it's role-playing, where students carry out different roles of various actors (manager, leader, slave) test items of various forms (mostly closed-type) and the current control in the form of theoretical questions and the specific situation in which you need to develop a plan and methods for its solution. In addition, we have prepared a "Glossary of Key Terms", the most widely used in various psychological situations. These key terms, concepts and definitions, students should be able to explain and give the correct response to any person, situation, using the correct values, and not confuse one with the other.*

Training of specialists and masters in the department is carried on day and correspondence forms using innovative teaching technologies based on the latest achievements of domestic and foreign scientific thought in accordance with the modern socio-economic conditions. This allows graduates to occupy high positions in the field of certification, even engage in business and research activities.

***Originality.** Knowledge of this discipline can improve project management efficiency and maximum utilization of human resources in the project activities. Under such conditions becomes important to train highly qualified specialists, who could solve project management issues, to organize effective processes of project activities, taking into account the formation of laws, development and interaction in any project management team. **Conclusion.** We hope that the study of such special courses on such specific professions will help future professionals (Head of Quality Management Department, head of the department of technical control, deputy director of quality), will contribute to the assimilation of culture, self-identity formation of their culture to live and interact with others, as well as It will help to master the methodology of solving practical problems and is useful in solving communication problems when negotiating. This is important for personal development and its fulfillment.*

***Key words:** occupational psychology, management psychology, specialist, supervisor, quality, standardization and certification.*

*Одержано редакцією 10.05.2016
Прийнято до публікації 16.05.2016*